

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ РЕЖИСЕРА В ТЕАТРІ

Авраменко Петро Михайлович

заслужений артист України,
доцент кафедри мистецької освіти

Заведія Олена Борисівна

заслужена артистка України,
старший викладач кафедри мистецької освіти

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Театр є одним із найдавніших видів мистецтва, що поєднує в собі драматургію, акторську гру, музику, сценографію та режисуру. Від майстерності режисера залежить успіх вистави, її художня цілісність та емоційний вплив на глядача.

Роль режисера в театрі багатогранна: він не лише інтерпретує драматургічний матеріал, а й координує роботу всього творчого колективу, формує стиль і концепцію вистави, створює сценічний простір. У сучасних умовах режисер повинен орієнтуватися не лише на традиційні театральні методи, а й використовувати новітні технології, працювати з мультимедійними елементами, адаптувати постановки до вимог сучасного глядача [1].

Мета роботи – визначити ключові особливості роботи режисера в театрі, розглянути основні етапи постановки вистави та дослідити актуальні тенденції розвитку української театральної режисури.

Виклад матеріалу.

1. Функції режисера у створенні вистави

Режисер у театрі виконує низку важливих функцій:

- Художня концепція – визначає основну ідею постановки, її стилістичні особливості та жанрове забарвлення.
- Робота з акторами – допомагає акторам у створенні сценічних образів, проводить репетиції, коригує виконання ролей.
- Організація сценічного простору – співпрацює з художниками, костюмерами, освітлювачами для створення візуальної атмосфери вистави.

- Музичне оформлення – визначає звуковий супровід, співпрацює з композиторами та звукооператорами.

- Адміністративно-організаційна – координує діяльність творчої групи, розподіляє ресурси, організовує репетиційний процес.

Ефективна режисура поєднує мистецьке бачення, управлінські здібності та здатність до творчого експерименту [2].

2. Основні етапи постановки вистави

Створення театральної вистави складається з кількох етапів:

1. Підготовчий етап:

- Вибір драматургічного матеріалу.
- Аналіз п'єси, формування концепції постановки.
- Підбір акторів та творчої команди.

2. Репетиційний процес:

- Розбір тексту, визначення характерів персонажів.
- Робота над мізансценами, експериментування з акторською грою.
- Узгодження сценографії, костюмів, світлового оформлення.

3. Технічний етап:

- Налаштування сценічного обладнання.
- Генеральні репетиції з усіма технічними компонентами.

4. Прем'єра та подальші покази:

- Перший виступ перед глядачами, збір відгуків.
- Коригування вистави, адаптація до інших майданчиків [3].

3. Методи роботи режисера

В українському театрі використовуються різні режисерські підходи:

- Психологічний реалізм (метод Костянтина Станіславського) – акцент на внутрішньому переживанні актора.

- Формалістична режисура (метод Леся Курбаса) – експериментування з пластикою, ритмом, символікою.

- Документальний театр – використання реальних подій, вербатім-технології.

- Синтетичний театр – поєднання акторської гри з відеопроєкціями, інтерактивними технологіями [3].

4. Сучасні тенденції української театральної режисури

Сучасний театр активно реагує на суспільні зміни та технологічний прогрес. Серед ключових тенденцій:

- Інтерактивний театр – залучення глядачів до дії, руйнування «четвертої стіни».

- Використання мультимедійних технологій – проєкції, доповнена реальність у сценічному просторі.

- Документальні та соціальні вистави – акцент на гострих соціальних проблемах.

- Деконструкція класичних текстів – нові інтерпретації творів Шекспіра, Івана Франка, Лесі Українки [4].

Висновки. Режисер у театрі є ключовою фігурою, яка формує художній зміст вистави, координує роботу творчої команди та створює унікальне сценічне дійство. Його діяльність охоплює широкий спектр завдань – від роботи з акторами до організації сценічного простору.

Сучасний український театр динамічно розвивається, інтегруючи нові форми виразності, технології та міждисциплінарні підходи. Режисер має бути гнучким, відкритим до експериментів і готовим адаптувати свої методи до запитів сучасної аудиторії.

Список використаних джерел

1. Вовкун В. В. Мистецтво режисури масових видовищ : підручник. Київ : НАКККіМ, 2015. 356 с.
2. Грицан А.В. Виховання режисера: Психофізичний та інтелектуальний тренінг. К.: Техніка, 2005. 128 с.
3. Лесь Курбас. Філософія театру / Лесь Курбас; упорядн. М. Лабінський; післямови М. Москаленко, Д. Лабінська; редактор М. Москаленко. Харків-Київ : Видавець Олександр Савчук; Видавництво «Основи», 2022. 920 с.
4. Спольська О.В. Режисура в сучасному театрі: аналіз стилів та впливу режисерських рішень на інтерпретацію тексту / О.В. Спольська, Г.Д. Борейко, Н.В. Зеленіна. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Рівне : РДГУ, 2024. Вип. 48. С. 235-241.